

Sygn. akt II CSK 166/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa D.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko B.R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 8 lutego 2018 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w P.

z dnia 25 października 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

**oddala skargę kasacyjną i odstępuje od obciążenia pozwanej
kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz powódki.**

UZASADNIENIE

Powódka D. Sp. z o.o. z siedzibą w S. wniosła o nakazanie pozwanej B. R. zapłaty na jej rzecz kwoty 113 654,05 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 110 744,05 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd pierwszej instancji - Sąd Okręgowy w P. ustalił, że powódka, działająca wcześniej pod firmą B. Sp. z o.o., współpracowała z R. K. i J. R. - wspólnikami spółki cywilnej R. Na zabezpieczenie wszelkiej wierzytelności powódki, mogących powstać w trakcie współpracy handlowej w zakresie dostaw lub dystrybucji towarów i związanych z tym usług, a w szczególności w związku umowami franchisingową, ramową, o współpracy handlowej i przechowania oraz świadczenia usług magazynowania, wspólnicy spółki cywilnej R. - R. K. i J.R., pozwana oraz B. K. wystawili i przekazali powódce weksel *in blanco*, upoważniając powódkę, w załączonej do niego deklaracji wekslowej, do wypełnienia weksla w każdym czasie na sumę odpowiadającą kwocie zadłużenia z odsetkami i wszelkimi kosztami związanymi z powstaniem opóźnienia oraz dochodzeniem należności, nie wyższą niż 200 000 zł.

W związku z powstaniem zadłużenia po stronie wspólników spółki cywilnej, powódka dochodziła sądownie należności z tego tytułu przeciwko wspólnikom, uzyskując prawomocne nakazy zapłaty. Zadłużenie to nie zostało spłacone przez dłużników, toteż powódka wypełniła wystawiony m.in. przez pozwaną weksel na kwotę pozostającego do zapłaty zadłużenia, tj. sumę 114 353,94 zł, wskazując jako termin płatności dzień 17 listopada 2014 r. i wezwała bezskutecznie pozwaną do wykupu weksla. Po wypełnieniu weksla, w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec dłużników, powódka wyegzekwowała kwotę 699,89 zł.

Sąd Okręgowy ustalił również, że pozwana prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z dwójką dzieci i pozostaje w związku małżeńskim z J. R. Od sierpnia 2012 r. w ich małżeństwie obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej, a od lipca 2012 r. pozwana nie zamieszkuje z mężem.

Ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom pozwanej, według których nie składała ona podpisu na dokumencie weksla, lecz na pustej kartce papieru. Pozwana nie była pewna tych twierdzeń, ponadto, zważywszy na wygląd i graficzny układ dokumentu weksla, nie można było przyjąć, by został on nadrukowany po złożeniu przez pozwaną podpisu na pustej kartce papieru.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że wystawiony m.in. przez pozwaną weksel pełnił rolę zabezpieczającą względem roszczeń powstałych w stosunku podstawowym, z tym, że stosunek ten nie łączył powódki z pozwaną, lecz z jej mężem J. R. i jego współnikiem R. K. Sąd wskazał, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż dopuszczalne jest wystawienie weksla dla zabezpieczenia długu osoby trzeciej. Ciężar dowodu, że roszczenie powódki ze stosunku podstawowego nie istnieje, względnie, że weksel został wypełniony niezgodnie z umową i wynikiem obrachunku, spoczywał na pozwanej. Pozwana nie zakwestionowała dochodzonego roszczenia co do jego wysokości.

Należności składające się na sumę wekslową były potwierdzone prawomocnymi nakazami zapłaty wydanymi przeciwko współnikom spółki cywilnej, z którymi łączył powódkę stosunek podstawowy. Nie budziło wątpliwości, że należności te wynikały ze współpracy handlowej między powódką a współnikami spółki cywilnej. Powódka była zatem w świetle deklaracji wekslowej uprawniona do wypełnienia weksla wystawionego przez pozwaną na sumę tych należności. Po przeanalizowaniu poszczególnych należności powódki, składających się na sumę wekslową, Sąd Okręgowy zaznaczył jedynie, że powódka była uprawniona do wypełnienia weksla na łączną kwotę 114 353,81 zł, nie zaś, jak to uczyniła, na kwotę 114 353, 94 zł. Mając dodatkowo na uwadze częściową spłatę w kwocie 699,89 zł, zasądzeniu na rzecz powódki podlegała, w ocenie Sądu Okręgowego, kwota 113 653,92 zł. Sumy tej pozwana nie kwestionowała.

Uwzględniając w tej części powództwo Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów podnoszonych przez pozwaną, w szczególności zarzutu przedawnienia. Uznał, że żądaniem pozwu zostało objęte roszczenie wekslowe, które zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 160) podlega przedawnieniu po upływie trzech lat od dnia płatności weksla.

Jako datę płatności weksla oznaczono dzień 17 listopada 2014 r., toteż w dniu złożenia pozwu, tj. 19 lutego 2015 r., roszczenie nie było przedawnione.

Zdaniem Sądu Okręgowego, brak było również podstaw aby przyjąć, że roszczenia ze stosunku podstawowego, zabezpieczone wekslem *in blanco*, uległy przedawnieniu do chwili uzupełnienia weksla, co mogłoby uzasadniać zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem. Roszczenia, których powódka dochodziła wobec wspólników spółki cywilnej, przedawniały się w terminie trzech lat od daty wymagalności (art. 118 k.c.) i w dacie składania pozwów o zapłatę nie były przedawnione. Nakazy zapłaty, którymi roszczenia te zostały uwzględnione, wydano przed uzupełnieniem weksla przez powódkę, co jak przyznała pozwana, nastąpiło w dniu 17 listopada 2014 r. Powódka była zatem uprawniona do uzupełnienia weksla wystawionego przez pozwaną. Sąd Okręgowy wskazał w tej mierze także na art. 125 § 1 k.c., zgodnie z którym roszczenia stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawniają się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było również podstaw do uznania, że dochodzenie przez powódkę roszczeń objętych pozwem godziło w zasady współżycia społecznego i naruszało art. 5 k.c. Okoliczności faktyczne sprawy nie pozwalały na stwierdzenie, że powódka, wytaczając powództwo, dopuściła się naruszenia zasad współżycia społecznego. Pozwana, reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, nie wskazała nawet, jakie zasady współżycia społecznego doznać miałyby uszczerbku na skutek dochodzenia wobec niej roszczenia wekslowego.

Apelacja pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 25 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i zaaprobował dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę prawną. Odnosząc się do zarzutów apelacji Sąd Apelacyjny stwierdził, że postawiony przez pozwaną zarzut przedawnienia był oparty na dwóch zasadniczych założeniach, które okazały się nieprawidłowe.

Sąd nie zgodził się w pierwszej kolejności z tezą, że upłynęły terminy przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynikało jednoznacznie, że terminy te nie upłynęły, gdyż zanim to nastąpiło przeciwko dłużnikom – R. K. i J. R. - zostały wszczęte postępowania sądowe zakończone orzeczeniami zasądzającymi należności. Drugie wadliwe założenie, na którym pozwana opierała argumentację, polegało w ocenie Sądu na błędnym przekonaniu o istnieniu w sprawie solidarności po stronie dłużników. Tymczasem żaden przepis ustawy nie przewiduje solidarności między wystawcą weksla gwarancyjnego, którym była pozwana, a dłużnikami ze stosunku podstawowego, w związku z którym weksel został wystawiony. Odpowiednie stosowanie art. 372 k.c. do biegu terminów przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego, do czego zmierzała pozwana, byłoby możliwe tylko wówczas, gdyby roszczenia te przysługiwały zarówno w stosunku do pozwanej, jak i wobec wspólników spółki cywilnej - dłużników ze stosunku podstawowego. Roszczenia te przysługiwały jednak tylko wobec tych ostatnich. W związku z tym termin przedawnienia tych roszczeń w ogóle nie mógł biec i nie biegł w stosunku do pozwanej. Przepis art. 372 k.c. nie mógł zatem mieć zastosowania. Nie doszło również do przedawnienia roszczenia ze stosunku wekslowego, ponieważ jego trzyletni termin przedawnienia nie upłynął przed wytoczeniem powództwa.

Za niezasadny uznał Sąd drugiej instancji także zarzut naruszenia art. 5 k.c. Sprzeczności z zasadami współżycia społecznego pozwana upatrywała w tym, co jest istotą weksla gwarancyjnego, skonstruowany w ten sposób zarzut nie mógł zatem zasługiwać na uwzględnienie.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną w całości pozwana, zarzucając naruszenie, w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej, art. 65 § 2 k.c., art. 10, art. 17 oraz art. 104 pr. weksl., a także art. 366 i art. 5 k.c., oraz, w ramach drugiej podstawy kasacyjnej, art. 382 k.p.c. Na tej podstawie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w . a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również wyroku Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i wyroku Sądu pierwszej instancji oraz oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Formułując zarzuty naruszenia art. 65 § 2 k.c., art. 10, art. 17 oraz art. 104 pr. weksl., a także art. 366 k.c. pozwana zmierzała do wykazania, że w okolicznościach sprawy doszło do wypełnienia weksla *in blanco* niezgodnie z porozumieniem wekslowym, w sytuacji, w której roszczenia ze stosunku podstawowego uległy uprzednio przedawnieniu.

Wierzyciel, którego wierzytelność została zabezpieczona wekslem gwarancyjnym, uzyskuje możliwość wyboru, czy skorzystać z uprzywilejowanej procesowej drogi dochodzenia roszczeń wekslowych, gdzie wystarczające jest co do zasady powołanie się jedynie na treść weksla (art. 485 § 2 k.p.c.), czy wytoczyć powództwo oparte na stosunku podstawowym. W sytuacji, w której weksel pochodzi od osoby trzeciej, niebędącej stroną stosunku podstawowego, sytuacja wierzyciela podlega dodatkowemu wzmocnieniu. Wystawienie weksla skutkuje bowiem wówczas wykreowaniem osobistej odpowiedzialności podmiotu trzeciego, podobnie jak w przypadku innych osobistych zabezpieczeń wierzytelności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, z dnia 25 marca 2004 r., II CK 103/03, niepubl., z dnia 19 października 2006 r., V CSK 205/06, niepubl., i z dnia 29 maja 2014 r., V CSK 400/13, niepubl.). Jeżeli wystawcami weksla jest kilka osób, wierzyciel może dochodzić roszczeń wekslowych przeciwko jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali (art. 47 ust. 2 pr. weksl.).

Zobowiązanie wekslowe powstające na skutek wypełnienia weksla *in blanco* ma charakter odrębny i niezależny od zobowiązania, którego źródło tkwi w stosunku podstawowym. Przedmiotem powództwa opartego na wekslu nie jest stosunek podstawowy, lecz zobowiązanie wekslowe, choć zarzuty oparte na stosunku podstawowym mogą służyć obronie pozwanego (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1963 r., III CO 56/63, OSNCP 1966, nr 2, poz. 12, z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, nr 5, poz. 79 i z dnia 24 stycznia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2017 r., I CSK 717/16, niepubl.).

Wierzycielowi zabezpieczonemu wekslem przysługują tym samym dwa osobne roszczenia – wekslowe i ze stosunku podstawowego - jednak zaspokojenie może uzyskać tylko raz. Zobowiązanie wekslowe i odpowiadająca mu wierzytelność wekslowa mają ułatwić zaspokojenie wierzyciela w stosunku podstawowym, zaspokojenie wierzyciela w ramach stosunku wekslowego pociąga zatem za sobą umorzenie wierzytelności w stosunku podstawowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CSK 65/08, niepubl.).

Roszczenie wekslowe przeciwko wystawcy weksla własnego przedawnia się z upływem trzech lat od dnia płatności weksla (art. 70 ust. 1 w związku z art. 103 ust. 1 i art. 104 ust. 1 pr. weksl.). Zasadę tę stosuje się również w sytuacji, w której doszło do wypełnienia weksla *in blanco* i data płatności została wpisana przez wierzyciela (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1938 r., C II 2245/37, OSP 1938, nr 1, poz. 536, i z dnia 11 marca 1938 r., C II 2385/37, OSP 1938, nr 1, poz. 539, a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1981 r., IV PRN 6/81, OSNCP 1981, nr 11, poz. 225, z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 434/01, niepubl., z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, niepubl., i z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 522/07, niepubl.) Bieg przedawnienia roszczenia wekslowego jest niezależny od biegu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, będącego źródłem zabezpieczonej wierzytelności, które przedawnia się według reguł właściwych dla roszczeń danego rodzaju (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1981 r., IV PRN 6/81, OSNCP 1981, nr 11, poz. 225, z dnia 24 listopada 2005 r., IV CK 236/05, niepubl., z dnia 1 grudnia 2010 r., I CSK 181/10, niepubl., i z dnia 16 grudnia 2015 r., IV CSK 131/15, niepubl.). Co do przyczyn przerwania i zawieszenia biegu przedawnienia roszczenia wekslowego przepis art. 71 ust. 1 pr. weksl. odsyła do prawa powszechnego, tj. do art. 121 i art. 123 k.c., przy czym w razie wielości dłużników wekslowych przerwa biegu przedawnienia roszczenia wekslowego ma skutek jedynie wobec tego dłużnika, którego dotyczy (art. 71 ust. 2 pr. weksl.).

Wręczeniu weksla *in blanco* w rozumieniu art. 10 pr. weksl. musi towarzyszyć upoważnienie ze strony osoby składającej podpis na wekslu do uzupełnienia weksla koniecznymi elementami, wyszczególnionymi - w przypadku weksla własnego - w art. 101 pr. weksl. Upoważnienie to, jako element

porozumienia między wierzycielem a przyszłym dłużnikiem wekslowym, kształtuje przyszłą wierzytelność wekslową, a wypełnienie weksla własnego zgodnie z jego treścią warunkuje powstanie zobowiązania wekslowego osoby podpisanej na wekslu w określonej treści. W granicach, w jakich jest to dopuszczalne zgodnie z art. 10 pr. weksl., osoba, która wręczyła weksel *in blanco*, może tym samym zarzucać, że jej zobowiązanie wekslowe nie powstało lub ma inny kształt, jeżeli weksel został wypełniony niezgodnie z upoważnieniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001, nr 7-8, poz. 117).

Wykładnia porozumienia wekslowego w zakresie dotyczącym upoważnienia do uzupełnienia weksla *in blanco* następuje na zasadach ogólnych (art. 65 k.c.). W sytuacji, w której weksel ma charakter zabezpieczający, sięgnięcie do reguł określonych w art. 65 k.c. prowadzi zazwyczaj do wniosku, że udzielone odbiorcy weksla *in blanco* upoważnienie uprawnia jedynie do uzupełnienia weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Dotyczy to na ogół także sytuacji, w których deklaracja wekslowa upoważnia do uzupełnienia weksla „w każdym czasie”, zważywszy, że w świetle art. 65 k.c. zastrzeżenie takie nie powinno być rozumiane jako prowadzące do całkowitego oderwania momentu uzupełnienia weksla od ram czasowych, w jakich wierzyciel może skutecznie dochodzić zabezpieczonego roszczenia, a w konsekwencji braku czasowych granic odpowiedzialności dłużnika wekslowego. Na rzecz takiej wykładni przemawia również ścisła więź między uprawnieniem inkorporowanym w wekslu, a roszczeniem, którego zaspokojenie ma ułatwić zabezpieczenie wekslowe (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, nr 11, poz. 130, z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 522/07, niepubl., z dnia 15 maja 2008 r., I CSK 548/07, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 49, i z dnia 3 listopada 2010 r., V CSK 142/10, OSNC-ZD 2011, nr D, poz. 73).

W konsekwencji, osoba, która złożyła podpis na wekslu *in blanco*, może - w razie uzupełnienia go po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu - twierdzić, że nie jest zobowiązana wekslowo. Pogląd ten jest konsekwentnie podtrzymywany w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2015 r., IV CSK

131/15, niepubl., z dnia 3 lutego 2016 r., V CSK 314/15, niepubl., i z dnia 18 maja 2017 r., I CSK 556/16, niepubl.).

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy, w świetle wywodów skargi kasacyjnej spór między stronami sprowadzał się w istocie jedynie do oceny, czy w dacie uzupełnienia weksła, co w świetle ustaleń faktycznych Sądów *meriti* nastąpiło w dniu 17 listopada 2014 r., roszczenia zabezpieczone wekslem wręczonym przez powódkę były przedawnione.

Pozwana trafnie twierdziła, czego nie kwestionował również Sąd Apelacyjny, że wykładnia oświadczeń woli wyrażonych w deklaracji wekslowej nie dawała podstaw do przyjęcia, że uzupełnienie weksła mogłoby nastąpić także po upływie terminu przedawnienia roszczeń, które miały zostać zabezpieczone wekslem. Prezentowała natomiast odmienne stanowisko w kwestii przedawnienia roszczeń powódki ze stosunku podstawowego, wskazując, że art. 125 § 1 k.c. wydłuża podstawowe terminy przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu, lecz jedynie względem tych osób, wobec których orzeczenie to zostało wydane. Twierdziła tym samym, że roszczenia te względem niej uległy przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia ich wymagalności, tj. najpóźniej w dniu 15 listopada 2014 r., a więc przed uzupełnieniem weksła.

Zapatrywania tego nie można było podzielić z przyczyn trafnie wykazanych przez Sąd Apelacyjny. Jak wynikało z materiału sprawy, zabezpieczone wekslem roszczenia, powstałe na tle współpracy między powódką a R. K. i mężem pozwanej – J. R., nie były skierowane przeciwko pozwanej, która nie była stroną stosunku prawnego (stosunku podstawowego) będącego źródłem tych roszczeń. W konsekwencji przedawnienie tych roszczeń nie mogło biec wobec pozwanej, lecz wyłącznie wobec stron stosunku prawnego, z którego roszczenia te powstały, i tylko wobec tych osób mogło dojść do upływu, względnie przerwania biegu terminu przedawnienia. Z punktu widzenia zasadności zarzutu uzupełnienia weksła niezgodnie z porozumieniem (art. 10 pr. weksl.) istotne było zatem to, czy roszczenia te nie przedawniły się względem tych podmiotów, wobec których były one skierowane, ponieważ tylko w tej relacji z istoty rzeczy mogło dojść do ich

przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, niepubl.).

Oceny tej nie mogło zmienić odwołanie się przez skarżącą do przepisów o solidarności biernej (art. 366 k.c.), zważywszy, że pozwana nie była współdłużnikiem solidarnym w stosunku podstawowym, a źródłem jej zobowiązania był wyłącznie weksel wręczony w celu zabezpieczenia długu osoby trzeciej. Uzasadnienia do stosowania przepisów o solidarności biernej z oczekiwanym przez pozwaną skutkiem nie stanowiło także to, że - jak była mowa - wierzyciel dysponujący zabezpieczeniem wekslowym może uzyskać tylko jednokrotne zaspokojenie, mimo istnienia dwóch wierzytelności wobec różnych dłużników. Skutek ten wynika bowiem z istoty weksla gwarancyjnego i towarzyszącej mu umowy, jako źródła zobowiązania mającego służyć zaspokojeniu tego samego interesu wierzyciela, co wierzytelność ze stosunku podstawowego. W konsekwencji, pozwana mogła wprawdzie podnosić wobec powódki, jako remitenta, zarzut uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem przez wypełnienie go po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonych roszczeń, jednak ocena, czy do przedawnienia doszło, powinna być czyniona wyłącznie w relacji między stronami stosunku podstawowego, nie zaś między remitentem a pozwaną.

Skoro zatem przed upływem terminu przedawnienia roszczeń zabezpieczonych wekslem, składających się na sumę wekslową, doszło do przerwy biegu przedawnienia przez wytoczenie powództwa o zasądzenie świadczenia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), a następnie roszczenia te zostały stwierdzone prawomocnymi nakazami zapłaty przed uzupełnieniem weksla *in blanco* wręzonego przez pozwaną, to nie można twierdzić, że z przyczyn podnoszonych przez pozwaną weksel został uzupełniony niezgodnie z porozumieniem. Termin przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu, w tym nakazem zapłaty, należało oceniać stosownie do art. 125 § 1 k.c., przy czym - z wyjaśnionych wcześniej powodów - pozbawiony znaczenia był fakt, że orzeczenia te nie zostały wydane wobec pozwanej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2006 r., V CSK 205/06, niepubl. i z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 38/16, niepubl.).

W okolicznościach sprawy nie ulegało także wątpliwości, że nie doszło do przedawnienia roszczenia wekslowego wobec pozwanej, mając na względzie, że trzyletni termin przedawnienia tego roszczenia rozpoczął bieg od dnia płatności weksla (art. 70 ust. 1 w związku z art. 103 ust. 1 i art. 104 ust. 1 pr. weksl.).

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 5 k.c. należało zważyć, że skuteczne odwołanie się do klauzuli nadużycia prawa podmiotowego wymaga stwierdzenia nadzwyczajnych okoliczności, które czyniłyby udzielenie ochrony prawu podmiotowemu nieakceptowalnym ze względu na racje aksjologiczne lub funkcjonalne, oparte na powszechnie uznanych w społeczeństwie wartościach. Ciężar wykazania tych okoliczności spoczywa na powołującym się na nadużycie prawa.

W okolicznościach sprawy pozwana upatrywała nadużycia prawa w nierównorzędności stron i naruszeniu zasady ekwiwalentności świadczeń, w sytuacji, w której pozwana wystawiła weksel *in blanco* gwarantując zapłatę cudzego długu, nie osiągając z tego tytułu żadnych korzyści. Jak jednak prawidłowo zauważył Sąd Apelacyjny, sytuacja ta wiąże się z konstrukcją osobistych zabezpieczeń wierzytelności, kreujących, w celu wzmocnienia pozycji wierzyciela, odpowiedzialność majątkową dodatkowego podmiotu. Podobnie rzecz się przedstawia w przypadku zabezpieczeń rzeczowych, w sytuacji, w której zabezpieczenie ustanawia osoba nie będąca dłużnikiem osobistym. Rozwiązania takie są co do zasady dopuszczalne i akceptowane przez porządek prawny. Należało także mieć na względzie, że pozwana zabezpieczała wierzytelność powstałą w związku z działalnością gospodarczą jej męża i jego współnika w okresie poprzedzającym ustanowienie rozdzielności majątkowej, a z materiału sprawy nie wynikało, aby nie partycypowała ona w dochodach wynikających z tej działalności.

Co do twierdzenia, że powódka powinna domagać się zapłaty od dłużników głównych, którzy pozostawali z nią w rzeczywistej relacji kontraktowej, to - pomijając że prawo wyboru między realizacją zobowiązania ze stosunku podstawowego, a zobowiązania z weksla, również stanowi konsekwencję natury zabezpieczenia udzielonego przez pozwaną - należało dostrzec, że powódka

dochodziła uprzednio zapłaty wobec dłużników ze stosunku podstawowego, uzyskała prawomocne orzeczenia sądu, jednak do pełnego zaspokojenia jej roszczeń nie doszło. Mimo szerokich rozważań w odpowiedzi na pozew, apelacji i skardze kasacyjnej na temat treści zasad współżycia społecznego, pozwana nie powołała zarazem innych okoliczności, które sprawiałyby, że udzielenie ochrony prawnej powódce, w zakresie zobowiązania wekslowego pozwanej, kolidowałoby *in casu* z powszechnie akceptowanymi w społeczeństwie racjami aksjologicznymi.

Niezasadny okazał się też jedyny zarzut procesowy postawiony w skardze kasacyjnej, w którym skarżąca wytknęła obrazę art. 382 k.p.c. przez zaniechanie oceny treści porozumienia wekslowego. Z rozważań Sądu drugiej instancji, z uwzględnieniem wyrażonej na wstępie części prawnej uzasadnienia aprobaty dla oceny prawnej dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, wynikało jednak, że Sąd Apelacyjny nie uchylił się od oceny tego porozumienia. Co więcej, Sąd ten nie negował także poglądu pozwanej, że nie upoważniało ono do uzupełnienia weksla po upływie terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego wekslem. Przyjął natomiast, że powódka była uprawniona do uzupełnienia weksla, uznawszy uprzednio, że roszczenia wynikające z zabezpieczonych wekslem wierzytelności nie były przedawnione. Stanowisko to, jak wynika z wcześniejszych uwag, okazało się prawidłowe.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 102 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

kc

jw